

SEYFULLAH TOSUN

**ANAYASA MAHKEMESİ'NE
BİREYSEL BAŞVURUDA
MASUMİYET KARİNESİ**

onikilevha
KURUMSAL YAYINLAR

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM MASUMİYET KARİNESİNİN KONUSU

I. “SUÇ” KAVRAMININ KAPSAMI	13
A. AİHS Sisteminde Engel Kriterlerinin Uygulanması	13
1. Fiilin Ulusal Hukukta Sınıflandırılması	13
2. Fiilin Niteliği.....	15
3. Cezanın Niteliği ve Ağırlığı	19
B. AYM’ye Bireysel Başvuruda Engel Kriterlerinin Uygulanması..	22
II. İSNADIN ANLAMI.....	25
III. MASUMİYET KARİNESİNİN YARGILAMA SÜREÇLERİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	27

İKİNCİ BÖLÜM
MASUMİYET KARİNESİNDE MÜNDEMİÇ
İLKELER/HAKLAR VE YÜKÜMLÜLÜKLER

- I. ADİL YARGILANMA HAKKINDA NEGATİF VE POZİTİF YÜKÜMLÜLÜKLERİN İÇ İÇE GEÇMESİ.....33
- II. ADİL YARGILANMA HAKKI VE MASUMİYET KARİNESİ BAKIMINDAN SINIRLANDIRMANIN SINIRI ÖLÇÜTÜNÜN/ÖLÇÜLÜLÜK İLKESİNİN UYGULANMASI..... 38
- III. MASUMİYET KARİNESİNİN DEVLETE YÜKLEDİĞİ NEGATİF ‘AĞIRLIKLı’ YÜKÜMLÜLÜKLER..... 46
- A. İddia Makamının İspat Külfetini Üstlenmesi: “Müddei İddiasını İspatla Mükelleftir” 46
1. AİHM Nezdindeki Uygulama 46
- a. Genel Olarak..... 46
- b. Kişinin Kendisini Savunma İmkânı ve Uygulanan Karinenin Aksinin İspat Edilebilirliği 48
- c. Bireyin Menfaati ile Uygulanan Karine Dolayısıyla Sağlanan Genel Menfaat Arasındaki Adil Denge51
2. AYM Nezdindeki Uygulama53
- a. Genel Olarak.....53
- b. Kişinin Kendisini Savunma İmkânı: Uygulanan Karinenin Aksinin İspat Edilebilirliği ve Uygulanan Karine ile Kişilerin Re’sen Suçlu Konuma Düşmemeleri 54
- c. İspat Bakımından İdare ile Birey Arasında, Bireyin Kendini Savunması ve İddianın Aksini İspat Bakımından Önemli Bir Dezavantajın Oluşması58
- B. Şüpheden Sanık Yararlanır62
1. AİHM Nezdindeki Uygulama62
- a. Genel Olarak.....62

b. Makul Şüphenin Ötesinde Bir Kanaat Oluşturabilecek Doğrudan Delillerden Oluşan Bir Dava Oluşturulabilmesi: Prima Facie Dava	63
2. AYM Nezdindeki Uygulama	64
a. Genel Olarak.....	64
b. Uygulanan Karine ile Birlikte Diğer Delillere Dayanılması.....	65
C. Susma ve Kendisini Suçlamaya Zorlanmama Hakkı	66
1. AİHM Nezdinde Uygulama.....	66
a. Genel Olarak.....	66
b. Cevap Verme/Açıklama Yapma Zorlayıcılık Derecesi: Dolaylı Zorlama, İddia Makamı Tarafından İleri Sürülen Delillerin Bir Cevap Gerektirecek Kadar Kuvvetli Olması ve Davanın Diğer Koşullarına Verilen Ağırlık	68
c. Bedensel Materyallerin Elde Edilmesinde Zorlayıcılık ..	72
2. AYM Nezdinde Uygulama.....	72
D. Makul Sürede Salıverilme Hakkı	76
1. AİHM Nezdindeki Uygulama	76
a. Genel Olarak.....	76
b. Tutukluluk Süresinin Değerlendirilmesi.....	77
c. Tutukluluğun Devamı Kararlarının Gerekçelerinin ‘Yerinde’ ve ‘Yeterli’ Olması	79
i. Kaçma Tehlikesi: Cezanın Ağır Olması, Suçluluğa İlişkin Kuvvetli Göstergeler, Kişinin Karakteri ve Sosyal Statüsü ve Tutuklu Yargılanma Süresi.....	81
ii. Diğer Tutukluluk Gerekçelerinin Değerlendirilmesi	82
iii. Gerekçelerin Somut ve Başvurucuya ve Olaya Özgü Olması	83
2. AYM Nezdindeki Uygulama.....	84
a. Genel Olarak.....	84
b. Tutukluluk Süresinin Değerlendirilmesi.....	85

c.	Tutukluluğun Devamı Kararlarının Gerekçelerinin ‘Yerinde’ ve ‘Yeterli Olması’	87
i.	Tutukluluk Gerekçelerinin Değerlendirilmesi.....	87
ii.	Tutukluluk Gerekçelerinin Kişiselleştirilmesi.....	94
E.	Suç İsnadına Dayanan Bağlantılı Yargılamalar	97
1.	AİHM Nezdindeki Uygulama	97
a.	Genel Olarak.....	97
b.	Mahkemelerin Karar ve Gerekçelerinde Kullanılan Dil. 99	
i.	Savunma İmkanından Yararlanma.....	99
ii.	Suç Şüphesi ve Suçlu Olduğunun Kabulü Ayrımı ve Bağlantılı Yargılamada Verilen Hükümün Bir Ceza Niteliğinde Olması.....	101
iii.	Ceza Yargılamasının Suçlamanın Esasına Girmeyen Bir Karar ile Sonuçlanması.....	102
2.	AYM Nezdindeki Uygulama	104
a.	Genel Olarak.....	104
b.	Ceza Yargılamasının Beraat Kararıyla Sonuçlandığı Vakalar	106
i.	Mahkeme Kararlarında ve Gerekçelerinde Kullanılan Dil ve Diğer Delillere Dayanarak Karar Verme.....	106
ii.	Hukuka Aykırı Delile Dayanılarak Başvurucunun Suçlu Olduğunun Beyan Edilmesi.....	111
c.	Ceza Yargılamasının Düşme veya Diğer Usuli Sebeplerle Sonuçlandığı Vakalar.....	112
i.	Mahkeme Kararlarında ve Gerekçelerinde Kullanılan Dil.....	113
ii.	Ceza Yargılamasının Suçlamanın Esasına Girmeyen Bir Karar ile Sona Erdirilmesi.....	116
d.	Ceza Yargılamasında HAGB Kararı Verilen Vakalar.....	117
i.	İç Hukukta HAGB Kararının Hukuki Niteliği.....	117
ii.	AYM Nezdinde HAGB Kararının Niteliği ve Masumiyet Karinesinde Uygulaması	122
(a)	Kullanılan Dil ve Göreli Yaklaşım.....	124
(b)	Göreli Yaklaşımında İstisnalar	129

e. Ceza Davasının Derdest Olduğu Vakalar	132
F. Kamu Otoritelerinin ve/veya Kamu Görevlilerin Beyanları.....	133
1. AİHM Nezdindeki Uygulama	133
a. Genel Olarak.....	133
b. Açıkça Suçun İşlendiğine Yönelik Beyan ile Suçun İşlendiğine Yönelik Şüphe Beyanı Arasındaki Fark.....	135
c. Kamu Otoriteleri ve/veya Görevlileri Tarafından Kullanılan Beyanların Bağlamı, Zamanı ve Beyanı Yapanların Kıdemi	136
d. Kamu Otoritelerinin ve/veya Kamu Görevlilerinin Beyanlarından veya Hareketlerinden Başvurucuların Teşhis Edilebilmesi	141
2. AYM Nezdindeki Uygulama	142
a. Genel Olarak.....	142
b. Başvurucuların Beyanlardan Teşhis Edilebilirliği.....	143
c. Kamu Otoriteleri ve/veya Kamu Görevlilerinin Beyanlarının Bağlamı ve Zamanı	143
G. Masumiyet Karinesinde Devlete Yüklenen Diğer Negatif ‘Ağırlıklı’ Yükümlülükler.....	146
IV. MASUMİYET KARİNESİNİN DEVLETE YÜKLEDİĞİ POZİTİF YÜKÜMLÜLÜKLER: BASINA KARŞI KORUMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ VEYA HAKLARIN ÇATIŞMASI.....	149
A. AİHM Nezdindeki Uygulama	149
B. AYM Nezdindeki Uygulama	151
SONUÇ	155
KAYNAKÇA	161
KARAR DİZİNİ.....	173